

Case name

Tribunals' Competence to Test Constitutional Validity of Statutory Provisions/Rules (1997)

Case

भारतको सर्वोच्च अदालतले हालैको एक फैसलामा भारतीय संवधानअन्तर्गत न्यायाधिकरणको निर्माणसँग सम्बन्धित अनुच्छेद 323-ए र 323-बी को संवैधानिक वैधतालाई चुनौती दिने याचिकाहरूको समूहलाई सम्बोधन गरेको छ।

Brief Summary

सर्वोच्च अदालतले अनुच्छेद 323-ए र 323-बी अन्तर्गत सर्जिना गरिएका न्यायाधिकरणहरूका निर्णयहरू अनुच्छेद 226 अन्तर्गत उच्च अदालतको रटि क्षेत्राधिकारको अधीनमा रहने निर्णय गरेको छ, जसको क्षेत्रीय क्षेत्राधिकारभित्र विशेष न्यायाधिकरण पर्दछ। यद्यपि, न्यायाधिकरणहरूले कानूनका ती क्षेत्रहरूका लागि गठन गरिएका क्षेत्रहरूका सम्बन्धमा पहिलो पटकका अदालतहरूको रूपमा कार्य गर्न जारी राख्नेछन्। न्यायाधिकरणसँग अधीनस्थ विधान र नियमहरूको संवैधानिक वैधता परीक्षण गर्ने शक्ति पनि हुनेछ, यस अपवादको अधीनमा कठिनीहरूले आफ्नो मूल विधानहरूको संवैधानिक वैधतासम्बन्धी कुनै पनि प्रश्नलाई विचार गर्दैनन्।

Main Arguments

यस मुद्दामा मुख्य तर्कहरू अनुच्छेद 323-ए र 323-बी को संवैधानिक वैधताको विपरि केन्द्रित थिए, जुन न्यायाधिकरणको निर्माणसँग सम्बन्धित छ। याचिकाकर्ताहरूले तर्क गरे कि यी लेखहरू प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त र शक्ति पृथक्करणको सिद्धान्तको उल्लङ्घन हो। अर्कोतर्फ, प्रतविदीहरूले न्याय प्रशासनका लागि एक कुशल र प्रभावकारी संयन्त्र प्रदान गर्न न्यायाधिकरणहरू सर्जिना गरिएको तर्क गरे।

Legal Precedents or Statutes Cited

अदालतले भारतीय संवधानको धारा 226 लाई उद्धृत गरेको छ, जसले उच्च अदालतहरूलाई न्यायिक समीक्षाको शक्ति प्रदान गर्दछ। अदालतले अनुच्छेद 323-ए र 323-बी पनि उल्लेख गरेको छ, जुन न्यायाधिकरणको गठनसँग सम्बन्धित छ।

Quotations from the court

न्यायाधीश एल नागेश्वर राव, बीआर गवई, एस बोपन्ना र वी रामसुब्रमण्यमको बेन्चले टपिपणी गरे: "माथिको कुरालाई ध्यानमा राख्दै, हामी मान्दछौं कि अनुच्छेद... 323-ए र अनुच्छेद 323-बी अन्तर्गत सर्जिना गरिएका न्यायाधिकरणका सबै नर्णयहरू उच्च अदालतको डभिजिन बेन्चको अगाडि अनुच्छेद 226 अन्तर्गत उच्च अदालतको रटि क्षेत्राधिकारको अधीनमा हुनेछन्, जसको क्षेत्रीय क्षेत्राधिकारभित्र विशेष न्यायाधिकरण पर्दछ।

Present Court's Verdict

सर्वोच्च अदालतले अनुच्छेद 323-ए र 323-बी अन्तर्गत सर्जिना गरिएका न्यायाधिकरणका नर्णयहरू अनुच्छेद 226 अन्तर्गत उच्च अदालतको रटि क्षेत्राधिकारको अधीनमा रहने नर्णय गरेको छ। अदालतले यो पनि नर्णय गर्‍यो कि न्यायाधिकरणहरूले कानुनी क्षेत्रहरूको सन्दर्भमा पहिलो पटक अदालतहरूको रूपमा कार्य गर्न जारी राख्नेछन् जसका लागि तनीहरू गठन गरिएका छन्।

Conclusion

यस मामलामा सर्वोच्च अदालतको फैसलाले भारतमा न्यायाधिकरणको कामकाजमा महत्त्वपूर्ण प्रभाव पार्छ। धारा 226 अन्तर्गत उच्च अदालतको रटि क्षेत्राधिकारमा न्यायाधिकरणहरूको नर्णयलाई विषय बनाउने अदालतको नर्णयले न्यायाधिकरणहरूलाई जवाफदेहिता र नरीक्षणको अतिरिक्त तह प्रदान गर्नेछ। यद्यपि, न्यायाधिकरणहरूलाई तनीहरू गठन गरिएका कानुनी क्षेत्रहरूको सन्दर्भमा पहिलो पटकको अदालतको रूपमा कार्य गर्न अनुमति दिने अदालतको नर्णयले भारतमा न्यायको प्रशासनमा न्यायाधिकरणहरूले महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्न जारी राख्ने सुनिश्चिती गर्नेछ।